GEÇMİŞTEN BUGÜNE YABANCI DİLE BAKIŞ HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

Prof. Dr. Tahir Balcı
ÇÜ Eğitim Fakültesi
Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı

Atatürk döneminde elbette bugünkü ile karşılaştırılabilecek sistemli bir yabancı dil politikasından söz edilemez. Cumhuriyet'in ilk yıllarında üzerinde önemle durulan konu, Farsça ve Arapçanın karışımından oluşan ve Osmanlıca diye adlandırılan dilin yerine Türkçeyi oturtmaktır. Yeni abecenin yaygınlaştırılması, Türk dilinin Farsça ve Arapçanın boyunduruğundan kurtarılması, Türkçeye gerçek kimliğinin yeniden kazandırılması ve varsıllaştırılması için bir dil kurumunun kurulması çok daha önemli görülüyordu.

Daha 19. yüzyılda gelişmeye başlayan uluslararası siyasi ve ticari ilişkiler nedeniyle ortaya çıkan yabancı dil bilen eleman gereksinimini gidermek amacıyla Fransa'ya öğrenciler gönderilmiş, ancak bu yöntem sınırlı kalmış, hatta gidenlerin bir bölümü – günümüzde YÖK'çe yurtdışına gönderilip geri dönmeyenler gibi – devletin kaynaklarını boşuna tüketmiştir.

430 sayılı ve 3 Mart 1924 tarihli "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" nun çıkarılmasına kadar yabancıların kurduğu okullar ülkede istedikleri gibi at oynatıyordu. Bu tarihten sonra yabancı dil olarak batı dilleri ancak devletin denetimi altında okutulabilecekti. Söz konusu diller ise Almanca, Fransızca ve İngilizce idi.

Türk Eğitim Derneği (TED) M. Kemal Atatürk'ün teşviki ile bizzat dönenim Başbakanı İ. İnönü ve arkadaşlarınca kurulmuştu. Bu dernek daha sonra adı TED Koleji olarak değiştirilen Yenişehir Lisesi'ni yaşama geçirmişti. Başlangıçta sınıf geçmeyi etkilememek koşuluyla okutulan yabancı dil, 1951'de eğitim dili yapılarak bugünkü İngilizce istilasının ilk adımı atılmıştır.

Bu istila, herkesin yaşamının istenmeyen bir parçasına dönüşen İngilizce virüsünü doğurmuştur. "İstenmeyen" kavramını belki kişisel bir yaklaşım olarak görenler olacaktır.

Herkes aynı düşünmek zorunda değil elbette; ama kendini Atatürkçü olarak tanımlayan insanların bu doğrultuda bir yaklaşım sergilemeleri beklenebilir. Peki bir Atatürkçü gözüyle bugünkü yabancı dil politikasına nasıl bakılabilir?

Yabancı dil, 20. yüzyılın ortalarına kadar öncelikle siyasi, politik ve ticari konularda yardımcı olan bir bilgi alışveriş aracıydı. Ancak daha sonra bu durum değişmiş, dil ekinsel bir etkileşim silahına dönüşmüştür. Yabancı dille birlikte o dilin ait olduğu ekin de ithal edilmekte, söz konusu ekinsel etmenler başta anadili olmak üzere kişilerarası ilişkileri, beslenme ve giyim alışkanlıklarını da etkilemekte, hatta sarsmaktadır. Bundan dolayıdır ki Fransızlar bile dillerini İngilizcenin etkisinden koruyabilmek için yasa çıkarmışlardır.

Kendi açımızdan baktığımızda Türkçe ile yabancı dil arasında bir etkileşim yoktur; çünkü etkileşim karşılıklı olur. Türkçenin tek yabancı dil olan İngilizceyi ve ait olduğu ekini etkilemesi söz konusu değil; Türkçe ancak etkilenmektedir. Bunun sonucunda Türkçemizin içine düşürüldüğü durum belli; insanlar dillerine ve kendilerine İngilizce aracılığıyla yabancılaş(tırıl)ıyorlar.

Bu düşünceler, yabancı dile karşı olduğumuz biçiminde değerlendirilmemelidir. Yabancı dilsiz bir eğitim eğitim elbette düşünülemez. Karşı olduğumuz şey, yaşamın her alanında İngilizceye ve onun uzantılarına duyulan hayranlıktır. Bu hayranlıktan dolayı değil midir ki, kimileri Türkçenin bilim dili olamayacağını, hatta eğitim dilinin bile tümden İngilizce olması gerektiğini savunabiliyorlar? Bu durumda yapılması gereken şeylerden birisi, öğrencileri dolaylı olarak da olsa özvarlıklarını inkarcılığa yönlendirmemek, onlara öncelikle anadili bilincini aşılamak, okuma alışkanlığı kazandırarak Türkçeyi sevdirmek ve onları tek yabancı dile (İngilizceye) koşullandırmak yerine Almanca ve Fransızca gibi yabancı dillerin de öğrenilebileceği ve öğrenilmesi gerektiği konusunda bilgilendirmektir.